

oznámena byla veškerá úmrtí v okrese jeho nastalá a obstará za spolupůsobnosti obce neb notáře úmrtní zápis, nařídí v případech §§ 43 a 44 říz. ve v. nesp. zapečetění jmění pozůstalostního (viz čl. Zápis úmrtní). Soud má, jakmile je smrt zůstavitelova nepochybná, ihned otevřít písemné testamenty a kodicily a sepsati o tom protokol. Stejným způsobem dlužno prohlásiti i písemné zápisky o ústním posledním pořízení, a není-li jich obeslati a vyslechnouti z moci úřední svědky testamentární (viz čl. Prohlášení poslední vůle).

Soud, doplniv po případě úmrtní zápis, učiní opatření, jichž nutnost jeví se snad potřebnou vzhledem k úmrtnímu zápisu nebo prohlášení poslední vůle. Soud vyrozumí domnělé dědice o nápadu dědickém, vyzve ediktem uznané pokud se týče nepřítomné dědice, by se hlásili, a zřídí v jistých případech opatrovníky ku projednání a správě pozůstalosti (§§ 77 až 79 říz. ve v. nesp.), vyrozumí vykonavatele poslední vůle o nařízeních zůstavitelových, pokud se ho týkají, a o zřízení opatrovnictví (viz čl. Vykonavatel poslední vůle) a vyrozumí úřad poplatkový o dědickém nápadu (viz čl. Poplatky dědické, Poplatky z převodu majetku). Odkazy ve prospěch nezletilců nebo svěřenců, zbožné nadace a odkazy, úmrtí úředníků k účtování povinných, osob vojenských, osob, jež požívají důchody z veřejných pokladen, úmrtí zeměpanských vasalů, advokátů a notářů, osob, jež vyznamenání nějaké měly, patentních invalidů, dovolených vojínů a podomních obchodníků oznam zvláště soud úřadům příslušným; listy výdělkové osob zemřelých, daní výdělkovou povinných, odevzdány budtež berním úřadům okresním. Oznamiti dlužno ještě úmrtí dívek požívajících nadace Hallerovy, vymření mužského kmene rodiny šlechtické, úmrtí nalezců, faráře neb beneficiata, založených stipendistů neb obročníků, majitelů průmyslových výsad (viz čl. Zápis úmrtní). V tomto stadiu nechť se postará soud v jistých případech o zřízení inventáře, po případě nechť si opatří místopřísežné přiznání majetku (viz čl. Inventář pozůstalostní, Seznání přísežné majetku).

ad 2. Podali-li dědicové dědické přihlášky a prokázali-li své dědické nároky, upraví soud, projednávaje se stranami, nové poměry. Odporují-li sobě dědické přihlášky a nelze-li docíliti mezi účastníky dohodnutí, obmezí soud činnost svou na to, že rozhodne, která strana má vystoupiti jako žalobce (viz čl. Přihláška dědická). Pozůstalost pak se odevzdá straně v tomto sporu zvítězivší aneb vykázanému dědici. Dříve však musí dědicové prokázati, že zapravili neb aspoň pojistili poplatky dědické a rovněž třeba podati výkazy o splnění poslední vůle, o podílu povinném a výkazy konečné. Rovněž jen před odevzdáním pozůstalosti možno předsevzítí dělení dědictví ve smyslu § 166 a n. říz. ve v. nep. aneb postarati se dle §§ 133—136 pat. o svolání věřitelů.

ad 3. Ohledně vydání a odevzdání pozůstalosti sluší odkázati na čl. Odevzdání pozůstalosti a Odevzdání pozůstalosti jure crediti.

IV. Poplatky dědické viz čl. Poplatky dědické a Poplatky z převodu majetku.

Řízení proti neposlušným (v řízení trestním).

I. Pojem.

Neuposlechnutí soudcovských nařízení má pro obviněného citelnější nebo méně citelné následky podle toho, ve kterém stadiu se trestní řízen

nachází. V přípravném vyhledávání a v přípravném vyšetřování může být nařazeno nucené jeho předvedení, eventuálně může být na něho uvalena vyšetřovací vazba, jestliže se hledí soudcovskému výsledku nebo soudním úředním úkonům vyhnouti (viz čl. Rozkaz zatýkací); jestliže obviněný útekem nebo úkrýváním se snaží zmařití trestní řízení proti němu zavedené, může za jistých zákonem stanovených podmínek být proti němu vydán zatykač (viz tento čl.) a soudní honění (viz. čl. Honění soudní). Řízení proti neposlušným ve vlastním a nejužším smyslu slova má pak nastoupiti tenkrát, když obviněný pro nějaký zločin byl vydán v obžalovanost a obeslán ke hlavnímu přelíčení mu nemohlo být doručeno, poněvadž pobyt jeho není známý, a žalobce za zavedení tohoto zvláštního řízení výslovně žádá (§ 422 tr. ř.).

II. Řízení toto se zavádí vydáním veřejné obsílky, jež musí obsahovati jméno a příjmení, stáří, rodiště, stav nebo živnost a bydliště obžalovaného, pokud to vše jest známo a konečně vyznačení zločinu se všemi rozhodnými okolnostmi. Z tohoto ustanovení jde bez odporu na jevo, že pro přečin nebo přestupek veřejné předvolání nemůže být vydáno, neboť zákon toliko při těžkých deliktech — jakými jsou zločiny — má v úmyslu jím docíliti podobného výsledku, jako vydáním zatykače; veřejná obsílka však od tohoto se liší podstatně tím, že zatykač obsahuje vyzvání, aby obviněný byl zadržen, a směřuje tudíž ke všem bezpečnostním úřadům, kdežto veřejná obsílka, jak již jméno naznačuje, čelí toliko proti obžalovanému obsahujíc napomenutí, že v případě, že by ani tohoto vyzvání neuposlechl, stihnou jej další nepříznivé následky, jež dle zákona jeho nedostavení se má v zápětí. Bezvýsledné ediktální předvolání má za následek toliko záповeď výkonu státních práv občanských. Přece však jevila se potřeba o to pečovati, aby nedostavení se obžalovaného nemělo nepříznivých následků pro poškozeného, aby jemu na neurčitou dobu bylo zabráněno nároky na náhradu škody vymáhati pořadem civilního práva (§ 425 al. 2) a aby v oněch případech, kde předvolání k hlavnímu přelíčení ještě obviněnému bylo osobně doručeno, byla zůstavena možnost hlavní přelíčení v nepřítomnosti obžalovaného předsevzítí (§ 427 ve spojení s § 537 viz motivy k tr. ř.). Tato veřejná obsílka má být vyvěsena v místě, kde zločin byl spáchán, v sídle sborového soudu první instance, jakož i v bydlišti nebo v místě posledního pobytu obžalovaného a má být uveřejněna v přiměřených lhůtách v zemském úředním listě; dle okolností může být uveřejněno též v jiných tuzemských a cizozemských listech. Kromě toho má o veřejném předvolání být dána zvláštní zpráva zmocněnci obžalovaného, ač je-li ovšem znám, jeho poručníku nebo manželé nebo některému z jeho blízkých příbuzných. O uveřejnění tohoto předvolání pečuje žalobce (§ 424 tr. ř.).

III. Následky nedostavení se.

Zákon nařizuje, aby obžalovaný veřejně byl vyzván, aby se v přiměřené lhůtě, která nejméně jeden měsíc má obnáseti, k soudu dostavil a z činu jemu za vinu kladeného se zodpovídal, jinak že proti němu jako proti neposlušnému dle zákona bude postupováno a výkon státních občanských práv mu zakázán (§ 423 tr. ř.). Státními právy občanskými sluší rozuměti ona veřejná práva, jež za jistých zákonných podmínek každému státnímu příslušníku jako takovému náležejí, zejména aktivní a passivní volební právo do veřejných zastupitelských sborů (do říšské rady, zemských

sněmů, obecních a okresních zastupitelstev, obchodních komor, dále výkon úřadu porotce nebo soudního svědka a pod.); záповěď výkonu těchto práv vztahuje se však toliko na dobu trvání řízení proti neposlušnému a pomíjí, jakmile obžalovaný před soud se dostavil. Naproti tomu soukromá práva může obžalovaný svými zmocněnci nerušeně vykonávat. Nedostaví-li se obžalovaný ve lhůtě v obsílce stanovené, rozhodne radní komora k návrhu žalobcovu, že obžalovanému se zapovídá pro dobu jeho nepřítomnosti výkon státních práv občanských.

IV. Vliv řízení proti neposlušnému na hlavní přelíčení.

Hlavní přelíčení proti nepřítomnému obžalovanému pod zmatečností může býti předsevzato jen tenkrát,

1. jde-li toliko o přečin aneb o zločin, na nějž jest stanoven trest nejvýše pětiletého žaláře;
2. byl-li obžalovaný již v přípravném vyšetřování vyslechnut;
3. bylo-li mu předvolání k hlavnímu přelíčení do vlastních rukou doručeno, a konečně

4. lze-li očekávat, že i v nepřítomnosti obžalovaného bude možno při hlavním přelíčení docílit úplně uspokojivého objasnění stavu věci (§ 427 tr. ř.). Z tohoto ustanovení § 427 tr. ř. jde na jevo, že v každém případě jest ponecháno volnému uvážení soudu posouditi, zdali a pokud jest stav věci dostatečně objasněn a zdali tudíž hlavní přelíčení má býti předsevzato čili nic.

V. Účinky řízení proti neposlušnému na soukromá práva osob třetích.

Okolností, že o obžalobě na obviněného vznesené trestní soud ještě nerozhodl, tomu nebrání, aby civilní proces proti němu byl zahájen a proveden (§ 425 tr. ř.). Jak již dříve bylo podotknuto, pečuje zákon o to, aby třetí osoby následkem eventuelního zastavení trestního řízení neutrpěly žádné škody ve příčině svých nároků soukromoprávních, a aby tudíž svoje soukromoprávní nároky mohly provést bez ohledu na zahájené řízení trestní. § 427 tr. ř. stanoví tudíž odchylku od pravidla §§ 4 a 5 tr. ř., dle něhož trestní soud má za jistých podmínek rozhodovati také o nárocích soukromoprávních vzešlých z činu trestného; zavedením trestního řízení rozhodnutí civilního soudu se staví.

VI. Následky řízení proti neposlušnému. Dle toho, co bylo uvedeno, lze následky řízení proti neposlušnému shrnouti asi následovně:

1. ediktální předvolání,
2. záповěď výkonu státních práv občanských,
3. eventuelní provedení hlavního přelíčení v nepřítomnosti obžalovaného,
4. vynesení rozsudku kontumačního a
5. ztráta nároku na náhradu pro nespravedlivé odsouzení v tom případě, když nebyl podán proti rozsudku kontumačnímu odpor (§ 1 zák. ze dne 16. března 1892 č. 64 ř. z.).

VII. Opravné prostředky:

1. Odpor proti rozsudku kontumačnímu (viz čl. Odpor v říz. trestním);
2. odsouzený může s odporem zároveň spojití též zmatečností neb odvolání. (Viz čl. Odvolání a Stížnost zmatečná).

VIII. Řízení proti neposlušnému při přestupcích.

Jestliže obviněný přes to, že řádně byl předvolán, v určený čas se nedostaví, a pokládá-li soudce výslech jeho za nutný, může jej k osobnímu dostavení se vyzvati, nebo jestliže se tak již stalo, dáti jej předvésti. Jinak se řízení ihned započne, důkazy se provedou a na to po slyšení žalobce se vynese a prohlásí rozsudek; obviněnému se pak doručí úřední opis rozsudku (§ 459 tr. ř.). O odporu proti takovému rozsudku okresního soudu srv. čl. Odpor v říz. trestním.

Řízení přípravné (v civilním řízení sporném).

I. Účel přípravného řízení.

Při prvním roku vyjdou na jevo toliko ony obranné prostředky, jež se opírají o případný nedostatek procesních podmínek. O tom, co žalovaný jinak ještě chce předvésti, jest žalobce prozatím v nejistotě, kterážto nejistota však musí býti ještě před ústním projednáváním odstraněna. Nejblížeším prostředkem k tomu jest podání přípravného spisu — zodpovědění žaloby — avšak přes to vyskytnou se vždy ještě případy, kde rozlišování dle sporných bodů a jiné při vedení procesu používané prostředky k tomu nepostačí, aby procesní látka byla přehledně upravena, a účinky bezprostředního vlivu jednání, jež mnohdy více stání vyžaduje, na soudce byly umožněny. Pro takové případy jest zajisté velice žádoucí, aby sporný materiál již před ústním jednáním byl co možná přehledně sestaven a s hlediska právního urovnán tak, aby soud pokud možno v jediném ústním jednání mohl pak rozhodnouti. Proto v novém soudním řádu vedle pravidelné přípravy jednání záležející ve výměně písemných podání ještě zvláštním způsobem bylo o to postaráno, aby ve složitých sporech jako na př. ve sporech účetních a jiných rozepřích, jichž pro značný objem nelze v obyčejném řízení způsobem přiměřeným projednati a k jichž objasnění a přehlednému projednání přípravné spisy nepostačují, byla zabezpečena dostatečná příprava jich k ústnímu jednání. K tomuto cíli však zvlášť dobře se hodí — dle vzoru cizích procesních zákonů a dřívějších návrhů soudního řádu — zavedení přípravného řízení, v němž pod řízením jednoho soudce a za bezprostředního styku jeho se stranami má býti veškeren sporný materiál pro ústní jednání důležitý sestaven, zjištěn a spřádán (srv. motivy).

II. Zahájení přípravného řízení:

1. Po včasném podání odpovědi na žalobu má si předseda senátu vyžádati rozhodnutí senátu, zdali přípravné řízení má býti zavedeno.

2. To se stane buď, když bylo navrženo zavedení přípravného řízení, nebo když předseda senátu pokládá za potřebné neb vhodné, aby takové řízení bylo zavedeno.

3. O zavedení přípravného řízení se má z pravidla rozhodnouti na základě obsahu přípravných podání — před ustanovením stání k ústnímu jednání neb alespoň ještě před ústním jednáním — neboť jen tak lze docílití úspěchu a výsledku od tohoto řízení.

III. Zvláštní případy přípravného řízení.

Přípravné řízení může býti nařízeno před soudcem z příkazu činným:

1. v právních rozepřích, které se týkají správnosti nějakého účtu, roztržení majetku nebo podobných poměrů, v nichž jednati jest o značném počtu sporných nároků nebo vzájemných nároků a připamatování;